

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड
प्रशासन सेवा, कानून समूह, ७ तह, कानून अधिकृत पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा :- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसारका चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ५०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान तथा समसामयिक अध्ययन	१००	४०	वस्तुगत	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQ)	५० प्रश्न X २ अङ्क	५० मिनेट
द्वितीय	सेवा समूह सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत (Subjective)		१ प्रश्न X २० अङ्क ५ प्रश्न X १० अङ्क ६ प्रश्न X ५ अङ्क	३ घण्टा

२. द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ५०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता	५०	मौखिक

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव पाठ्यक्रमका सबै एकाईवाट प्रश्नहरु सोधिनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरुको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरु हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरुको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :-

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड
प्रशासन सेवा, कानून समूह, ७ तह, कानून अधिकृत पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

जानकारी प्रथम पत्र:- सामान्य ज्ञान र समसामयिक अध्ययन

१. **भूगोल र प्राकृतिक सम्पदा**
 - १.१ विश्वको भूगोलको सामान्य जानकारी
 - १.२ नेपालको भूगोल - भौतिक, सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक (बसोबासको ढाँचा, संस्कृति अनुसार)
 - १.३ प्राकृतिक स्रोतहरूको किसिम, स्थिति, महत्व, वर्तमान अवस्था र उपयोगिता
 - १.४ पानीका स्रोतहरू सम्बन्धी जानकारी
२. **विश्वका प्रमुख ऐतिहासिक घटनाहरू** – म्याग्नाकार्टा, पुनर्जागरण, औद्योगिक क्रान्ति, कन्सर्ट अफ युरोप, अमेरिकी स्वतन्त्रता सङ्ग्राम, फ्रान्सको राज्यक्रान्ति, अक्टोवर क्रान्ति, प्रथम र द्वितीय विश्वयुद्ध, चीन-भारत युद्ध सम्बन्धी जानकारी
३. **नेपालको इतिहास**
 - ३.१ कौशिकी सभ्यता, वागमती सभ्यता, गण्डकी सभ्यता, कर्णाली सभ्यता सम्बन्धी जानकारी
 - ३.२ राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, धार्मिक एवं मौलिक परम्परा सम्बन्धी ज्ञान
 - ३.३ नेपालका मुर्त र अमुर्त सम्पदाहरू तथा संरक्षणका उपायहरू
४. **नेपालको आर्थिक अवस्था**
 - ४.१ आर्थिक विकासका पक्षहरू: कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, विद्युत, वैदेशिक रोजगार, मानव संशाधन र आत्मनिर्भरताका उपायहरू
 - ४.२ नेपालको अर्थतन्त्रसँग सम्बद्ध योजना, स्रोत/साधनहरूको परिचालन, वृद्धि, विकास तथा रोजगार सम्बन्धी सवाल/विषयहरू र चालु आवधिक योजनाको सामान्य जानकारी
 - ४.३ आर्थिक विकासका सम्बाहकहरू : सार्वजनिक क्षेत्र, निजी क्षेत्र र सहकारी क्षेत्र
 - ४.४ नेपालमा आर्थिक विकासबाट प्रत्यक्ष जनतामा पुगेका ठोस उपलब्धिहरू
 - ४.५ नेपालका मुख्य खानेपानी आयोजनाहरू सम्बन्धी जानकारी
५. **शासनपद्धति र शासन**
 - ५.१ नेपालमा संवैधानिक विकास र नेपालको वर्तमान संविधान सम्बन्धी जानकारी
 - ५.२ राजनैतिक व्यवस्था, कर्तव्य र अधिकारमा आधारित सवाल/विषयहरू
 - ५.३ मानव अधिकार र लोकतन्त्र
 - ५.४ समावेशीकरण, समानुपातिक प्रतिनिधित्व, आरक्षण र सवलीकरणका सवालहरू
 - ५.५ प्रशासनले निभाउनु पर्ने दायित्वहरू
६. नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा संयुक्त राष्ट्रसंघ (UNO), सार्क (SAARC), विमस्टेक (BIMSTEC), आसियान (ASEAN), युरोपियन संघ (European Union), विश्व व्यापार संगठन (WTO), विश्व बैङ्क (WB), अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष (IMF) र एशियाली विकास बैंक (ADB), World Water Council, International Water Association सम्बन्धी जानकारी
७. पर्यावरण, दिगो विकास, वातावरण, प्रदूषण, जनसंख्या, शहरीकरण, जलवायु परिवर्तन र जैविक विविधता
८. विज्ञान र प्रविधिको महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू बारे जानकारी
९. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक घटना तथा नवीनतम गतिविधिहरू र महत्वपूर्ण व्यक्तित्व तथा विचारकहरू
१०. काठमाण्डौ उपत्यकामा खानेपानी व्यवस्थापनको इतिहास, वर्तमान अवस्था र काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड सम्बन्धी जानकारी

द्वितीय पत्र :- सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) – (५० अङ्क)

१. राज्य व्यवस्था र कानून
 - १.१ शासनका आधारभूत पक्षहरु: अवधारणा र विशेषताहरु
 - १.२ शासनको राजनैतिक तथा प्रशासनिक संरचना
 - १.३ नेपालको शासन प्रणाली
 - १.४ नेपालको संवैधानिक विकासक्रम
 - १.५ संविधानवाद र नेपालको वर्तमान संविधान
 - १.६ सरकारका अंगहरु (कार्यपालिका, न्यायपालिका र व्यवस्थापिका) र तिनको बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.७ मानव अधिकार र कानूनी राज्य
 - १.८ पारदर्शिता र सूचनाको हक
 - १.९ भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन
 - १.१० पारदर्शिता, जवाफदेहीता, सदाचारिता र समावेशीता
 - १.११ सामाजिक न्याय तथा समानता
२. कानून तथा न्यायका आधारभूत पक्षहरु
 - २.१ प्रमाण कानूनका आधारभूत सिद्धान्त
 - २.२ कानून व्याख्याका सिद्धान्त
 - २.३ कार्यविधि कानूनका आधारभूत सिद्धान्त
 - २.३.१ म्याद र हदम्यादका सिद्धान्त
 - २.३.२ नजिरका सिद्धान्त
 - २.३.३ प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त
 - २.३.४ प्राङ् न्यायको सिद्धान्त
 - २.३.५ हकद्वैया र क्षेत्राधिकारको सिद्धान्त
 - २.४ दण्डका सिद्धान्त
 - २.५ फौजदारी न्याय प्रशासन र देवानी न्याय प्रशासनको आधारभूत भिन्नता
 - २.६ न्यायपालिकाको विकासक्रम र वर्तमान अवस्था
 - २.७ अदातलको अधिकार क्षेत्र र यसको प्रयोग
 - २.८ सार्वजनिक सरोकारको विवाद र रिट सम्बन्धी जानकारी
 - २.९ न्यायिक पुनरावलोकन
 - २.१० न्यायिक सक्रियता (Judicial Activism) र न्यायिक आत्मसंयम
 - २.११ विवाद समाधानको वैकल्पिक उपाय (Alternative Dispute Resolution)
 - २.१२ लिखित जवाफ र प्रतिरक्षा
३. कानून तर्जुमा तथा कानूनका विविध पक्ष
 - ३.१ ऐन, नियम, गठन, आदेश र अध्यादेश तर्जुमा एवं तर्जुमा सम्बन्धि सैद्धान्तिक अवधारणा
 - ३.२ सन्धि सम्झौता निर्माण र कार्यान्वयन
 - ३.३ व्यवस्थापन विधि
 - ३.४ प्रत्यायोजित विधायन (Delegated Legislation)
 - ३.५ कानूनी राय र कानूनी रायको उपयोगिता
 - ३.६ वहसकला र वहस व्यवस्थापन
 - ३.७ कानूनी लिखत सम्बन्धी ज्ञान र मस्यौदा सम्बन्धी सीप

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड
प्रशासन सेवा, कानून समूह, ७ तह, कानून अधिकृत पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

४. **अदालती काम कारवाही सम्बन्धी सामान्य ज्ञान**
- ४.१ हकदैया, हकम्याद, म्याद, तारेख
 - ४.२ लिखतको दर्ता र दरपिट
 - ४.३ कोर्टफि, धरौटी, जमानी
 - ४.४ बयान, बकपत्र, वारेसनामा र मञ्जुरनामा सम्बन्धी व्यवस्था
 - ४.५ अल्पकालिन आदेश र अन्तरिम आदेश
 - ४.६ फैसला लेखन तथा फैसला कार्यन्वयन सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

खण्ड (ख) – (५० अङ्क)

५. **सार्वजनिक व्यवस्थापन**

- ५.१ व्यवस्थापनको परिचय, कार्य, सिद्धान्त, उपयोग र चुनौतीहरू
- ५.२ सार्वजनिक व्यवस्थापन संचालन विधिहरू : समन्वय, अधिकार प्रत्यायोजन, अधिकार निक्षेपण, सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन
- ५.३ संगठनको परिचय, स्वरूप, सिद्धान्त तथा संगठन गठनका आधारहरू
- ५.४ संगठनका केही प्रमुख पक्षहरू: संगठनात्मक व्यवहार, समूह गतिशिलता र समूहगत कार्य
- ५.५ व्यवस्थापनको अवधारणा, प्रकार र आधारभूत सिद्धान्तहरू
- ५.६ व्यवस्थापकीय सीप र शैलीहरू
- ५.७ वार्ता तथा संभौता सम्बन्धी सैद्धान्तिक र व्यवहारिक ज्ञान
- ५.८ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, सार्वजनिक सेवा प्रवाह व्यवस्थापन र सार्वजनिक सेवा वडापत्र
- ५.९ गुनासो सुनुवाई (Grievances handling)
- ५.१० संस्थागत सुशासनको सिद्धान्त र प्रयोग
- ५.११ सार्वजनिक सेवामा नैतिक मूल्य र मान्यताको आवश्यकता, महत्व र प्रयोग
- ५.१२ संघीयता र सोको कार्यान्वयन

६. **खानेपानी व्यवस्थापन तथा सरसफाई सम्बन्धी**

- ६.१ काठमाण्डौ उपत्यकामा खानेपानी व्यवस्थापनको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि, खानेपानीको वर्तमान अवस्था, संभावना तथा चुनौतीहरू
- ६.२ काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्डको परिचय, काम, कर्तव्य र अधिकार
- ६.३ खानेपानी व्यवस्थापनको भावी रणनीति र कार्यदिशा
- ६.४ खानेपानी गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था
- ६.५ काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड र काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लिमिटेड बीचको अन्तरसम्बन्ध
- ६.६ खानेपानी महशुल निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था
- ६.७ मेलम्ची खानेपानी आयोजना संचालनको उद्देश्य, हालसम्मको प्रगति तथा आयोजनाले पार्ने सामाजिक प्रभाव
- ६.७.१ मेलम्ची खानेपानी उप आयोजना १ (मेलम्ची खानेपानी विकास समिति)
- ६.७.२ मेलम्ची खानेपानी उप आयोजना २ (आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालय - KUKL)
- ६.८ खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रमा सार्वजनिक नीजि साझेदारी (PPP) को अवधारणा र जिम्मेवारी हस्तान्तरण
- ६.९ खानेपानी र सरसफाई सम्बन्धी दिगो विकास लक्ष्य (Sustainable Development Goals)
- ६.१० जग्गा अधिग्रहण गर्नका लागि अवलम्बन गर्नुपर्ने कानूनी प्रकृयाहरू

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड
प्रशासन सेवा, कानून समूह, ७ तह, कानून अधिकृत पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ६.११ काठमाडौं उपत्यकामा फोहोरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई र ढल निकासको वर्तमान अवस्था, सम्भावना तथा चुनौतीहरू
६.१२ भूमिगत जलश्रोत उपयोग सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था

७. ऐन, नियम र नीति

- ७.१ नेपाल खानेपानी संस्थान ऐन, २०४६
७.२ खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड ऐन, २०६३
७.३ काठमाडौं उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड नियमावली, २०६४
७.४ काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड कर्मचारी प्रशासन नियमावली
७.५ टैंकर व्यवसाय संचालन सम्बन्धी अनुमति जारी गर्ने निर्देशिका २०७३
७.६ काठमाण्डौ उपत्यका भूमिगत जलश्रोत व्यवस्थापन नीति, २०६९
७.७ भूमिगत श्रोतको पानी निकाल्न तथा उपयोग गर्न अनुमती पत्र जारी गर्ने निर्देशिका, २०७१
७.८ खानेपानी महशुल निर्धारण आयोग ऐन, २०६३
७.९ उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०५४ र उपभोक्ता संरक्षण नियमावली, २०५५
७.१० वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३ र वातावरण संरक्षण नियमावली २०५४
७.११ जलश्रोत ऐन, २०४९ र जलश्रोत नियमावली, २०५०
७.१२ कम्पनी ऐन, २०६३
७.१३ करार ऐन, २०५६
७.१४ मध्यस्थता ऐन, २०५५
७.१५ ट्रेड युनियन ऐन, २०४९
७.१६ निजीकरण ऐन, २०५०
७.१७ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
७.१८ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५
७.१९ सुशासन (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) ऐन, २०६४ तथा नियमावली, २०६५
७.२० अति आवश्यक सेवा संचालन ऐन, २०१४
७.२१ प्रतिस्पर्धा प्रवर्द्धन तथा बजार संरक्षण ऐन, २०६३
७.२२ जग्गा प्राप्ती ऐन २०३४